

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona. Negyedévre 8 korona.
Félévre . . . 16 korona. Egy hónapra 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 60 fillér.

Hivatalos közlemények sora 10 korona.

Nyilttéri czikkeek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

A városok megterhelése.

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági bizottságának jogi szakbizottsága tegnap délután tartott értekezletén egyebek között egy érdekes kérdéssel foglalkozott.

Az új bünvádi eljárás életbeléptetésével kapcsolatos intézkedések tekintetében teendő javaslatokról volt szó s a tanács egy belügyminiszteri leirat s egy meglehetősen ötletszerűnek bizonyult főkapitányi előterjesztés nyomán mindjárt kész volt a tervvel, a mely szerint az új eljárás következtében a városi rendőrség közegeire háruló teendők ellátására egy külön bűnügyi osztály szerveztetnék, annak élére egy külön rendőrkapitány, a mellé egy alkapitány állítatnék, nagyszámú irodai személyzet intraducáltatnék s ezzel a város már is tekintélyes méretű bürokratikus testületének szervezete igen jelentékenyen kiterjesztetnék.

A hol a szabadság iránti érzék nem veszett ki teljesen az emberek lelkéből, ott már a hivatali status kereteinek ilyen kiterjesztése megdöbbenéssel vagy kellemetlen érzéssel találkozónék. Mi azonban tud vagyunk azon, hogy a közkezdéseket a szabadsági principiumok szempontjából tekintjük. Meg is lehetünk győződve a felől, hogy ezeknek a principiumoknak a hivatától az egész világot bürokratikus lábra állítatná a közdolgok intézősége. Nem akadna semmi jelentékenyebb akadályra.

Szerencsére azonban a zsebkérdések még nem vesztették el minden hatásukat az emberekre s bármennyire messze is esnek az eszményi szabadság hiveinek gondolatvilága a nyárspolgárság materializmusától, a jelen esetben ez a materializmus sietett segítségére a túllengő bürokratia ólomsúlya alatt görnyedező önkormányzat eszméjének, ez akadályozta, jobban mondva fogja megakadályozni azt, hogy az új bünvádi eljárás életbeléptetésével szükségeltető intézkedések czime alatt rendőrségünk egy olyan rengeteg szervévé növekedjék önkormányzati életünknek, a minővel terjedelemben csak a letűnt világok egyik-másik zoologiai egyede vehetné fel a versenyt.

Pedig elvitatni nem lehet azt, hogy rendőrségünk szervezetén sok a javítani és átalakítani való. Polcz és Várady biz. tagok a tegnapi szakosztályi ülésen is, ellenkező irányból ugyan, de több olyan változást említtettek fel, a mely nem várathat immár sokáig magára. De

mégis alig lett volna érthető, hogy az új bünvádi eljárás ma még kiszámíthatatlan horderejű intézkedései szolgájanak alkalmul arra, hogy rendőrségünk szervezete egy minden irányban nagy változáson vitéssék keresztül, egy, ugyszólván testébe behasított ékkel egész eddigi mivoltában felforgatassék, megbolygattassék.

A tanácsi javaslatnak pedig ez volt a rejtett, (megengedjük, hogy jóhiszeműleg megconcepialt) tendenciája.

Nagyon helyes volt azonban a jogi szakosztály részéről, hogy ezzel szemben csak az elképzelhető minimális szükségletet kiváló tekintetbe venni, csak annak orvoslásáról kívánt gondoskodni.

Eltagadhatatlan ugyanis az, hogy a rendőrségi szolgálat a maga igen jelentékeny részében állami funkciót képez. Különösen áll ez éppen azoknak a teendőknek a szempontjából, a melyeket az új bünvádi eljárás utal a városok politialis testületeinek hivatási körébe. Ezek háborítatlan ellátása mindinkább az állami bíróságok körébe vonja a rendőri szervezetet, az utóbbit az igazságszolgáltatásnak ugyszólván közvetlen közegévé teszi. Nem is lehet immár elzárkózni az elől, hogy a rendőrség ily nemű teendőinek sikeres ellátása erősebb összeköttetést, szervezett kapcsolatot tételez fel bíróság és rendőrség között, s ennél fogva előtérbe nyomja a rendőrségi szolgálat ezen részének állami közegekkel leendő ellátását.

A rendőrségi szervezet teljes államosságát nézetünk szerint ez sem fogja szükségessé tenni, a mint hogy a közszabadság i dokából nagyon is meg kell gondolni, hogy vajjon helyes volna a ma rendőrségre kelet közgazgatási teendők egészének állami kezelésbe juttatása. Szerintünk az ipari, vásári, cseled és más ügyek az autonómiának benünk érintett jelentékeny érdekeinel fogva szívesen bizathatnának az állami politia gondjaira, ezetre nézve az önkormányzatnak nem lehetne az ingerentia ma tényleg gyakorlott jogáról lemondania.

De éppen mert ez így van és mert erre való tekintettel minden város bizonyos óvatosságra van a rendőri szervezet reformja tekintetében kötelezve, tartottuk és tartanók elhibázottnak, ha Kolozsvár városa az új bünvádi eljárás életbe léptetése ötletéből egy nagyobb szabású szervezeti változásba megy bele s ezzel complicálja a rendőrség orszá-

gos reformjának a közel jövőben megoldásra való kérdését s a mellett egy általános állami érdeket képező törvényalkotás sikere érdekében évek hosszú sorára aránytalan költséggel terheli meg budgetjét.

Jól mondta Salamon tanácsos tegnapi sok igazságot tartalmazó felszólalásában, hogy az erre irányuló követelésben ismét az a tövénghozási tendencia nyer kifejezést, a mely a városokkal szemben ide s tova 30 év óta érvényesül s mely az állami feladatuk s azok költségei következetes reakció hártásával rendre-rendre mind elsorvasztja az önkormányzati élet gyökereit.

A kaszárnyák építési költségeivel a kir. táblák decentralizációjának költségeivel s az állami anyakönyvezetés kiadásait ez a törvényhozási irány terhelte meg a magyar városokat. Nyögnek is a megnövekedett terhek alatt szörnyűségesen.

És most, az új bünvádi eljárás háborítatlan funkcionálása kedvéért ugorjak még egyet az új terhek beláthatatlan ingoványa felé! A tanács eredeti javaslata ezt czélozta. A szakosztályok által elfogadott javaslat ellenben elmegy addig, a meddig a szentesített törvény végrehajtása iránti tekintet megkivánja, de gondoskodik egyben a tilalomfáról, a melynél az óvatosság megállást parancsol.

Ideje is már egyszer, hogy az óvatosságot az ilyesmikben mi is kifejezésre juttassuk. Nem hallottuk ugyanis, hogy Magyarország többi városa valami nagy áplonttal kapott volna a szerencsén, hogy az új bünvádi eljárás kedvéért nehány ezer fti személyzeti többlet kiadással terhelhet meg háztartását. Miért tette volna tehát ezt éppen a mi városunk, a melynek „kincses” jelzőjét valóságból régen a múlt hagyományává devalválta a megváltozott idők eseményei?!

Dr.

Politikai hírek.

A Ház jövő munkássága. A Ház elhatározta, hogy legközelebbi ülését péntek délelőtti 10 órakor tartja meg s az ülés napirendjére a zárszámadásvizsgáló bizottság jelentése az 1898. évi állami zárszámadásról valamint az alduai Vaskapu-szabá yozás 1898. évi számadásairól, továbbá a gazdasági bizottság jelentése a képviselőház egyes hivatalnokainak illetményeik rendezése iránti kérényei tárgyában, végül a kérények 12-ik sorjegyzeke lesz kitűzve.

szoruló néppel. Gögös szemhejázó ember s meglátja mindenki, hogy uri osztályból valogat vejére merendőt.

Ő maga is már levette a „székelyt” és szürke posztóba öltözött. Azt tartja, hogy gunya teszi az embert s bolond, a kinek módjában áll és mégsem embereli meg magát. Lám a jegyző, a pap, sőt a nagyhatalmu szolgabíró is kezét szorit vele és Szabó uramnak nevezi. Nagy tisztesség, csak ugy szélesedik az arca tőle. Ugy is éneklik már róla a fonóba, hogy: kaskany az az utca számára, posztó a gunyája, megöött a pipája.

És ennek a gögös embernek a leányát akarta Kesse János haza vinni feleségül. Az ám feleségül, ha csak annyiból állana a világ. de Szabó uram tudni sem akar róla, még a háza tájékáról is leltitja. Koldusnak nincs mit keresni a portán. Született volna urnak, ha a leányát akarja, akkor nem lenne kifogása ellene, hiszen legénynek elég szállass embernek elég szavahihető, de aztán egyéb semmi, nincs leány s punktum.

Meg is izeni a szomszéd falu fiatal jegyzőjének, ki már többször megkerülgette Szabó uramat a tárgyban, hogy bátran jöhet leány-nézőbe, mindig nyitva az ajtó előtte.

A fiatal jegyző már abból az iskolából került ki, hol pénz az Isten. Ugy tartja, hogy a kinek pénze van, annak esze is van, a kinek pénze van, annak áll a világ, csak ki kell nyujtania a kezét, hogy bele, hulljon a manna, a jólét, a világi hatalom, a boldogság.

Nem is késett soká a dologgal. Ha pénzről van szó, ugy mentől előbb és men-

Az új váci püspök. Schusztar Constantin váci püspök halála óta folytonosan kombinálják az új váci püspök személyét. A jelölt személyét illetőleg több hirlent már meg, de ezeket a kombinációkat félhivatalosan már több ízben megczáfolták. E félhivatalos czáfolatoknak dacára mégis tartja magát az a hír, hogy a megüresedett váci püspöki székre gróf Csáky Károly esztergomi kanonokot és czimzetes püspököt fogja a király kinevezni.

Telepítési ankét.

Budapest, jan. 22.

Ötödik nap.

— Saját tudósítónktól. —

Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszter az értekezletet megnyitván, jelenti, hogy elmaradásukat kimentették Ernusz Kelemen, Dévay Ignác és gróf Baththyány Tivadar. Ezután felszólal Forster Géza: A telepítést nem tarthatja arcanumnak. Magyarországnak helyzete közgazdaságilag is távolról sem olyan jó, mint a minők nemely oldalról hirdetik s míg a közgazdasági helyzet alaposan meg nem javul, nagymérvű telepítési actió ki van zárva. Addig meg lehet tenni az előkészületeket, kiszemelni a területeket, megállapítani a szervezetet. A mult hibáinak oka főké a kellő állandó szervezet hiánya.

Pogány Károly nem szeretné tulságosan hangoztatni a nemzetiségi politikai czélatot. A telepítési kérdést kizárólag gazdasági szempontból bírálva, az Alföldön, a Dunántul s részben a Székelyföldön és a Szepességben talál telepíteni való embereket, a kiket rokonklimatikus, talaji stb. viszonyok közé előre elkészített, templommal, iskolával stb. ellátott községekbe telepítené.

Hegedűs Loránt főké a kivándorlás szempontjából óhajt a telepítés ügyével foglalkozni. A nagy porosz telepités nemzetiségi szempontból nem sikerült, de sikerült a kivándorlást a lehetőség megakadályozni. Nézete szerint Magyarországon szintén meglehetne gátolni a kivándorlást a telepítés által.

Számokkal bizonyítja, hogy az Amerikából Magyarországra visszaküldött pénz egyáltalában nincs arányban az elvesztett munkaerővel. A magyar kivándorlásnak emelkedése, vagy csökkenése, minden más állami kivándorlási viszonyaitól eltérőleg, nem attól függ, hogy mi történik a hazában, hanem az, hogy milyen állapotok vannak Amerikában. Németországnak a kivándorlás ellen tett helyes intézkedéseit nálunk anyagi eszközök híján nehezen utánozhatjuk. A középbirtokos osztályon sem a telepítés, sem a parcellázás nem segíthet. A kis emberben azonban igen is lehet segíteni ezekkel. Szóló különben a két eszköz közül a parcellázásra fekteti a nagyobb súlyt. A földmívelési miniszternek Beregmegyéb tett intézkedése, a Schönborn-féle erdősegek kiirtása igen sikeresen megakadályozták a kivándorlást.

Sikátorozott az állami telepítés mellett foglalt állást. Az állami telepítést azután egy kormánybiztos vezetése alá helyezné. Az örökbérlet helyteleníti, bár nem azért, a mit az értekezleten többen felhoztak, mintha a fogalom jogilag nem volna tisztázva, hanem azért, mert az a mi viszonyainkkal ellenkezik.

Rákosi Jenő szerencsésnek mondja magát, hogy ily későn jut hozzá. Mint laikus jött ide, s abban az illusióban ringatja most magát — annyi szépet és érdekeset hallott — hogy töké-

letes szakértő. A vélemények nagy divergentiája miatt nem látja eddig az értekezletnek is nevezetes eredményét.

Viszasszorítja a kérdést oda, hogy mi legyen a czél, a melyet a telepítés szolgáljon. A nemzeti, a gazdasági és a szociális czélt emlegették. A gazdasági telepítésre Magyarországon sem ok, sem terület nincs, anyag is csak minimális van, a mint az eddigi tapasztalatok vontatják. Olyan szűk területeken, mint Magyarország, a gazdasági egyenlőtlenségek állami beavatkozás nélkül is kiegyenlítik egymást. A kivándorlások mutatják, hogy gazdasági telepítéssel ezeket megakadályozni nem lehet.

Marad a nemzeti czél, természetesen feltételezve a gazdasági és a szociális czélnak helyes honorálását, mert csak így érvényesülhet egészen a nemzeti szempont. Óvatosságra intettek e tekintetben. Elfogadná ez intelmet, ha nem beszélne, de — cselekednének. (Tetszés.) Így azonban nem mondhatunk semmit, a mi százszorosan meg ne volna indokola az által, a mit a nemzetségek már régen cselekszenek és cselekedni fognak. (Élénk helyeslés.)

Darányi Ignác dr. földmívelésügyi miniszter a nagyérdmű felszólalás után a vita folytatását holnapra, még pedig tekintettel arra, hogy holnap képviselőházi ülés nem lesz, délelőtti 11 órára tűzi ki.

A háboru.

A legujabb távirati tudósítások szerint alig fér hozzá kétség, hogy megkezdődött, legalább részben a döntő ütközet *Ladysmith körül*. Azért mondjuk, hogy részben, mert a tudósítások egyedül Warren tábornok hadoszlopáról szólnak, a ki az Acton-Homestól Ladysmithbe vezető országúton igyekezik eönyomulni. Ez állítólag sikerül is neki, folytonos harc közepette. A burok, ugy látszik, minden talpalattnyi földet keményen védelmeznek. Ha igaz is, hogy Warren csapatai előrehatalnak, azért mégis igen nyugtalanító a bur forrásból eredő az a hír, a mely szerint a burok Warren háta mögött zavartalanul tartják megerősített pozicziójukat a Spionskopon.

A délafrikai háborunak egy nagy horderejű eseménye előtt állunk.

Távolról sem mondjuk, hogy Buller esetleges veresége eldöntené a háboru sorát s utánna nem maradna egyéb válasz Angolország részére, mint a béke megkötése. Hanem annyi bizonyos, hogy ez a katasz rófa majdnem kiszámíthatatlanul károsan befolyásolná Angolország helyzetét Délafrikában. Az új esorba az angol nimbus-on általánossá tenné a fölkélest, a natáli gyarmat, talán a kikötővárosok kivételével, alig volna tovább tartható, a fokföldi, valamint a nyugoti harcztéren ugysis eléggé kedvezőtlen viszonyok között álló angol csapatok is valószínűleg kénytelenek volnának visszavonulni és a mi fő, a ladysmithi helyiséggel együtt a Tugelánál közel 40,000 embere van Angolországnak. Honnan pótolja ezt a sereget, ha az ellenes részint elfogja, részint súlyos vereséggel legalább jó időre harcsképtelenné teszi. Buller tábornok nagyon nagy érdekeket vetett koczára hadműveleteivel és értjük, hogy elindulásakor ezt a jelszót adta ki: **vagy meghalunk, vagy felszabadítjuk Ladysmith-t!**

féle is járna, de hát — gondolja — az is elfér a sok limlom között.

Éjfélt út, hazafelé készül. Marasztalják, de ugy dukál, hogy menjen. Most még ugy érzi, hogy elbírja lábai s nem szorul támasztékra. Már egy órája, hogy ott áll kocsija az ajtó előtt; a kocsi, javában horkol az ülésen. Tehát indul. Kezet szorit jövőndőbeli apósával, illendőségből egyet-kettőt czuppant a mátká ajkára, melytől még fesszebb lesz. Futna is innét, de hát az előbb keményen rászólt az apja a pitvarban.

A jegyző semmit sem lát csak a jólétet. Vigan ugrik fel a homokfutóra s gavalloerosan ő indit.

Ripp ropp! Itt is ott is szakad a hám, törik a szekér, a lovakat csak a gyeplőszárny tartja. Az új, fényes verekkel kivert hám darabokban foszlik le róluk, mintha csak egy láthatatlan szellem fújná le.

Az udvaron káromkodás, a kerthátulján átok hangzik. Nagy a zavarodás.

S a gavalлер jegyző, ki oly urasan jött, kénytelen lóháton menni haza, hám és kocsii használhatatlanná van téve.

S mikor kiér az udvarra, még egy nagy kö is repül utánna, melytől végig ömlik piros vére, az előbb még önelégült arczon.

S hiában keresik, senki sem talál rá, nincsen árulója, hogy ki volt a tettes. Talán nem is látta senki az Istenen kívül, az meg mélyen hallgat.

Szabó uram májd megpukkadt mérgében, mert a jegyző többet feléje som néz. Inkább soh' se visz asszonyt haza, mintsem életével fizesse meg.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Január 23.

Paraszt becsület.

Irta: Harmath Lujza.

A szép, virágos tavaszt, mely ugy tele töltötte a lombosodó erőt, a rétet és a mező minden lankásan emelkedő hamvas-zöld csikáját, virágilattal, elfutta a szél, máskint hogy lehetne megmagyarázni, hogy oly parányi volt az Szabó Örszikének, mintha csak pár minutumból lett volna össze fércelve.

Szép, virágos tavasz volt, mikor a malom menti fűzesben szót tett vele János, a Kesse Andrásné fia. Soha se volt ily ragyogó nap s a madarak se énekeltek többé oly ékesen. Kérdezzétek csak meg a kis Erzsikét, megesküszik az még az Uristenre is, hogy az volt a legeslegszebb nap a világ terem-tése óta.

Pedig, ha ugy vesszük, nem történt semmi nagy dolog azon a napon. Mi azt mondjuk, nem. Egyszerűen a naiv lélek nyílt őszinteségével mondta neki János, hogy szereti, hogy elvonná feleségül köszörömmest, ha nem lenne Örszike a hatókrós Szabó Máté leánya, ki mindig a maga földjébe vágja az ekéjét s ő meg hol itt, hol ott, de mindig a máséban szántogat.

Most is csak a hátán hozott örleni valót s nem egy egész ökörszekérrel, mint Szabóké. Bizony kicsi a mód, alig telik egy-két vékára való, a miből csak ugy szükösen főz édes anyja.

Igy mondta el nyíltan a legény s Örszinek mégis ugy hangzott, mintha Csicsó czigány a legszebb nótáját verné el a czimbalmon.

— Szegény vagyok, — mondta — de nem tehetek róla, hogy szeretlek s de áldanám az Istent, ha nekem szánna! Mondám is tegnap édes anyámnak, hogy tudok én háromért is dolgozni, ha ugy jön a sorra.

Örszike havas arczát csodálatos mosoly világította meg; a fénylő napugár ált rája, mint hajnal jöttén a lombok tetejére. Vissza tükrözte a tavasz ébredését, mely lelkében önként támadt és fényével bearanyozta a jelen és jövő tudósságos perceit.

Örsze alig felelt rá valamit. Nem igért, hogy aztán (mint a mai modern leányok) semmit se tartson meg belőle, hanem csak oda borult a leány széles kebelére s engedte, hogy az csókjaival borítsa el.

És a madarak gyűgyögtek, csiripeltek a napfényben s vitatták apró madármelyven, világot nem ismerő madárrszszel, hogy az ember nem mindig ura önnön akarátának s ne bízzék senki nagyon változó sorában.

Bánták is a szerelmesek bármit csiripelnek amazok! Boldogságuk e perczen akkora volt, hogy betöltötte a nagy mindenséget. Észre sem vették, hogy a perczeket napok s a napokat hetek váltják fel.

Az ök szívökben folyton tavasz virított, a boldogság üde tavasza.

Hanem Szabó Máté másként nézte a világot. Az arany-paraszt gyűlölte a szegénységet s csak ugy foghegyről beszélt a rá-

Levél.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Ismerve azt a nemes küzdelmet, melyet heces lapja a község s főleg a székeség érdekében kifejtett évtizedek óta, tisztelettel kérem az alábbi sorok szíves közlésére.

A baróthi polgári olvasó-egyesület f. évi január 7-én tartotta meg számoltató és alakuló közgyűlését és pedig az 1889. évi december hó 22-én 5927. sz. a. kelt belügyminiszeri záradékkal ellátott alapszabályának értelmében.

A közgyűlés első terjesztett jelentésből kitűnik, hogy a múlt évben volt az együletnek 47 rendesnek beiratkozott tagja, a mi mindenesetre örvendetes szám egy pár ezer lakossal bíró olyan községben, a hol a polgárság nagy része földmiveléssel foglalkozik. Járt az együletnek öt lapja, u. m. a Budapesti Hírlap, Ellenzék, Székely Nemzet, Erdélyi Gazda és Magyar Ipar. Az egyület könyvtárába szépen vannak képviselve a jelesebb íróknak azon művei, a melyek leginkább megfelelnek egy vidéki polgárság szellemi látókörének. A pénztári állomány hetvenkét korona felesleggel zárult.

A közgyűlés határozata alapján kedves köteleességemnek tartom az alkalommal azoknak neveit felsorolni, kik egyesületünknek lelkes támogatói voltak.

Első helyen kell megemlékeznem Benedek Elek urról, a kitűnő íróról, szűkebb hazánk büszkeségéről, ki kezdetben együletünk létesíthetőségét, mint választó kerületünk akkori képviselője, azzal a meleg érdeklődéssel és igazi szókély szeretettel támogatta, a mely egész lényének olyan szép jellemvonása. A legszebb, a legnemesebb áldozatot hozta meg egyesületünk érdekében. Kiváló-gatott m. e. 50 drb. értékes könyvet és elküldötte azt ajándékképpen. Ezzel a ténnyel örök hála-ra tette magát érdemessé és íetett is az egyesület némi viszonzásul, díszelnökének megválasztani.

Az ezelőtt 10 évvel megindult mozgalom másik vezetője Bíró Albert, helybeli polg. isk., népszerű igazgatója volt, kinek sikerült a polgárság kellő intelligenciával bíró zömét a társalgó eszméjének megnyerni, hogy elvonja figyelmüket a ponyva irodalom selejtes termékeitől, s ezáltal visszatérje a helyes gondolkodás útjára. A 175. sz. telken lévő épületében egyesületünknek hajlékot adott, mely központi fekvésénél és az egyesületi tagok szórakoztatására kinalkozó eszközök szempontjából is kiválóan alkalmas helyiség. Tíz év óta használja az olvasó egyesület ezt a helyiséget díjtalanul s csaknem ugy tekintti, akár mint szellemi otthonát.

Elismeréssel kell adóznom továbbá Veisz Berthold orszgy. képvis. urnak, ki a „Magyar Ipar” az együletnek járátja és tisztelendő Márki István röm. kath. lelkész urnak, ki pénztárunkat jelentékeny összeggel gyarapította.

Baróthon, 1900. évi jan. hó 20-án.

Kiss János,

a polgári olvasó-egyesület elnöke.

E. M. K. E.

Az E. M. K. E. Réthy Lajoshoz.

Nagyságos kir. tan. tanfelügyelő Ur!

A hírlapokban közelebből az E. M. K. E. működését illetőleg oly természetű közlemények jelenvén meg, melyek hibás információk alapján keletkezve, különböző alkalmakkal lehetnek arra, hogy az E. M. K. E. egyik legbuzgóbb fiókválasztmányja, a hunyadvármegyei választmány tevékenységét hazafias érdemeiben, azokat az ügybuzgó és odaadó férfiakat érintették, kik egy emberi életen át az ország egyik legexponáltabb vidékén nemcsak kötelességérzetből, de valódi idealizmussal szolgálták a testvéries közeledés, a haladás és a magyarság ügyét.

Ezek közt a férfiak közt az erdélyi közönség által igen jól ismert, első helyen állt Nagyságos is, ki 27 évet áldozott Hunyadvármegyében a valódi emberiség és a magyar állameszmé szolgálatára, ki a Hunyadi-mozgalommal — társával együtt — első indította meg a magyar kulturmozgalmat, mikor más ténylezők erre még nem is gondoltak s kinek köszönhető, hogy körültekintő és bölcs kulturpolitikája következtében, melyet az illetékes magas helyen mindig elfogadtak, az áll. iskola ma Hunyadvármegyében oly hívatást teljesít, melynek eredménye a mult hibáinak helyrehozatala, a legörvendetesebb.

Azért az E. M. K. E. igazgató-választmányja, mint a hazafias erdélyi társadalom egyik képviselője igen jól ismerve Nagyságos érdemeit f. hó 12-én tartott ülésében 9. szám alatt egyhangul és közlekedéssel határozta el, hogy Nagyságossal szemben rokonszenvét, tiszteletét és nagyrabecsülését jegyzőkönyvileg fejezi ki és örökíti meg, fölkerévi, mikép munkáját nemcsak tovább folytatni s meggyűvázni a teljesített munka öntudatában, fellebbvalói elismerésében s a helyes közvélemény tiszteletében és szeretetében megtalálni szíveskedjék.

Kolozsvárt, 1900. jan. 18-án.

Honfiai üdvözléssel:

Gr. Beldi Ákos, elnök. Sándor József, t. alelnök-főtűtár.

Az EMKE. Kovács Gyula polgármesterhez.

Nagyságos Polgármester Ur!

Az EMKE. igazgató választmányai f. hó 12-én tartott ülésében csak utólag értesülhetett arról a felemelő szép jubileumról, melyben Nagyságosdat tisztelői és hívei 25 évi polgármesteri működése után oly méltán részesültek. Igazgató választmányunk bár utólag, de egyhangul és lelkesedéssel mondta ki, hogy ez alkalomból Nagyságosdat az EMKE. részéről is külön üdvözljük. Nem csak azért, mert egyesületünknek kezdetől oadaó és buzgó hibe, igazgató választmányunknak s a saját fiókválasztmányának is kiváló munkása s egyik vezetője volt, de mert magának Nagy-Enyed városának 25 évig polgármestere lenni, tekintve az erdélyi viszonyokat, oly hazafias és magyarsági érdem, mely az EMKE. részéről teljes elismerésre, köszönetre és hála-kar-sí-míhat. Hiszen épen így egyes pontokon való odaadó és önfeláldozó hazafias szolgálatokból áll a társadalom működése s bizonyára erős lenne a haza, felvirágoznék a közelet, ha mindenütt és minden téren mindenki hasonló szeretettel és öntudatossággal teljesítene kötelességét, mint Nagyságos azon a helyen, a hová a sors állította.

Fogadjja tehát még egyszer az EMKE. igazgató választmányának is hazafias üdvözlését, rokonszenvét és nagyrabecsülését, azon óhajátunk kifejezésével, hogy a mindenható gondviselés polgármester urat családjá, városá, az EMKE. és magyar közelet javára sokáig a legjobb érben tartsa meg.

Kolozsvárt, 1900. Jan. 18-án.

Gróf Beldi Ákos, elnök. Sándor József, t. alelnök-főtűtár.

SZÍNHÁZ.

Deborah. Mosenthal idejét mult drámáját adták tegnap a színházban. A nézőtérben nagy közönség volt; de még ennél is nagyobb unalom. Az előadást csak Fáy Sára tette némileg érdekessé. Gyönyörködünk benne; de sajnáltuk is egyszersmint, hogy értékes művészi tehetségeit ilyen üres silányságon kell koptatnia. Az előadás egyébként szerencsésen véget ért tíz előtt.

Görög rabszolga. Sidney Jones új operettjének bemutatóját Székely Irén betegsége miatt ismét bizonytalan időre elhalasztották.

Új drámai hős. A kolozsvári publikum várja, várja, egyre várja azt a színészt, kinek egyénisége és tehetsége elég súlyos lesz ahhoz, hogy a drámai repertoárt újra érvényre juttassa. A legnagyobb magyar tragikus után csak felve mer lépni a kolozsvári színház megadni annál, ha te a sarkakra állasz és nem hagyod magadat. Ha „Nemet” mondasz Rydernak és a mellett maradsz, kénytelen lesz azt elfogadni és ugyan mit tehetne az ellen a gróf? Nem dobhat téged annak a fickónak a fejébe. És mi lesz az eredmény? Természetes, csak az, hogy egy idő múlva, te és Syd össze lesztek boronálva.

Lady Éva felállott, a diványhoz ment, karjával a testvére nyakát átölelte, szép arcát annak a sima fejére hajtva.

— Vere, nem tudom, hogy nálád nélkül mit tudnék csinálni — mormogá hálá-san. Édesem, te olyan jó vagy hozzám!

— Ugyan, ne bolondozz!

A Vicont nem méltányolta a gyöngéd csókot és miután semmiféle szentimentalizmusnak nem volt barátja, félre rántotta magát az ölelő karok közül.

— Tartsd fel az ilyenféle dolgokat más valakinek a számára, mondá nevetve és most tördel meg a szemedet és ne busulj.

Majd, ha eljön az ideje, hogy a sarkakra állj, csak azt kell tenned, ha igazán az a szándékod. És elvégre is, ha egyszer már a huszonegy éveted betöltötted, a gróf nem akadályozhatja meg, hogy te és Syd egymáséi legyetek.

— Nem. De oh, nem tudnék olyasmit kiállni, kiállt a leány remegve.

— Sommi olyanfével nem lesz bajod, biztatta a testvére. Te a sarkakra állasz és a páter engedni fog, de mig Rydernek rendszeren ki nem adod az utat, addig csendesen kell magadat viselni, érted? Nehogy a páter megtudja, hogy milyen gyakran megy a rektor lakba, mert olyan rettenetes hargabba jön, hogy nem tudsz előtte megállni.

— Én — én Annesleynéhez megyek.

— Természetes, hogy ő hozzá megy. És véletlenül Syd rendesen otthon van,

vári színház megszentelt deszkáira a legtehetségesebb ember is; a közönség is bizalmatlansággal fogad minden jövevényt. Holnap olyan színész mutatkozik be, ki még sohasem játszott Kolozsvárt; de akitől mégis vár valamit a publikum, mert azt mondják róla Budapest: hogy értékes anyag, melyből a kolozsvári publikum tudna leginkább művészi erőt faragni. Holnap és holnapután fog megválni: vajon reflektál-e reá a kolozsvári publikum? Mi legalább rokonszenves érdeklődéssel nézünk Bakó László fellépése elé, ki bemutatónak épen a két legsúlyosabb *Shakspeare* szerepet választotta: *Othello*-t és *Hamlet*-et.

Igazgató válság a Magyar Színházban. Lapunk tegnapi számában írtunk már a Magyar Színház küszöbön álló igazgatóválságáról. A válság csakugyan bekövetkezett s Beöthy László már ki is lépett a Magyar Színház kötelekeiből. Ismeretes a válság oka. Egy részvényes próbát akart nézni, Beöthy pedig nem engedte meg. E miatt mennie kellett az igazgatónak. Furcsa. Igazságtalan, észszerűtlen dolog is. A Magyar Színház felvirágzását Beöthy Lászlónak köszöni, s ezt tekintve kellett volna vennie a részvénytársaságnak. A Magyar Színház eleinte deficitet küzdött, Beöthy pedig a részvényeseknek hasznát produkált. Mégis a részvényesek miatt kell elmennie. Kíváncsiak vagyunk, hogy ha minden részvényes felül akarná bírálni a próbákat: hány igazgatóra lenne szüksége egy év alatt a Magyar Színháznak.

Fouquier lánya a Théâtre-Françaisban. A *Figaro* kiváló kritikusának Henri Fouquier-nek lánya színésznő lesz. Atyja pár nap előtt elvitte Henriette-et *Claretie*-hez, a Théâtre-Français igazgatójához a ki előtt a fiatal leány eljátszotta *Franeillon* néhány jelenetét. Claretie annyira el volt ragadtatta Henriette Fouquier játéka, hogy azonnal megígérte neki szerződését. Az új színésznő ez év végén fog fellépni a Théâtre-Français-ban.

Pártoljuk a hazai ipart és termelést!

A turista ipar.

Az erdélyi iparpártoló szövetekezett alakuló gyűlésén fölmerült égető kérdések általános körvonalalaikban is kivált gyáriparunk hátramaradottságát és a fogyasztó közönség indolenciáját világították meg, melyek egy az iparpártoló mozgalmat irányító rendszeres terv készítésénél a legnagyobb gondosságot fogják igényelni.

Számot kell tehát vetnünk:

1. a versenyezős,
2. a fejlesztésre szoruló és
3. a megteremtésre váró termelési és iparcikkkel.

A nagy akcióba pedig minden közintézménynek és így pl. az *Erdélyi Kárpát-Egyesület*-nek is a saját szempontjából minél hasznosabban be kell illeszkednie.

Azonban az általános iparpártolás és az EKE. speciális közgazdasági tevékenysége közti kapcsolat főként és első sorban a *hazai és népi* ipar fejlesztésében, új irányba való terelésében és intenzív terjesztésében csúcsosodhatik ki.

Hiszen az *Erdélyi Kárpát Egyesület* az az intézmény, mely már hivatásánál fogva mindenekelőtt a néppel áll legszorosabb kontaktusban, sőt egyenesen a tájszféra-ke-reteben mutatkozó megélhetési mizeriák javításán munkálkodik, a midőn a népjólétnek s a közvagyonosodásnak az idegenforgalom útján eszközözlendő emelését tűzte ki feladatul.

Azonban e törekvés leginkább ugy hozható összhangba a hazai ipar és termelés pártolásával, ha lassanként kiépíteni törek-

szünk azokat a levezető csatornákat, a melyeket át a *falusi népies késszűmények* beccses anyagát is beömlésztethjük a közérdeklődés áradatába.

Ezen az uton fognak fölészre kerülni a nálunk csaknem önmagától fejlődött *falusi hazai szőlő* összes életképes termékei n. m. a varrottasok, szőtesek, faragványok, kerámikai czikkek, nemkülönb a gyermekjáték, tapló, fakéreg, csinált virágipar, továbbá a panusa-, nád-, sás-, vessző- és szalmafonás, szőnyegkészítés, kötélbogyózás, csipkeverés, rajzbekarcolás, népviseleti kellékek, foglalkozási és háztartási eszközök, a finomabb himzések stb. és annyi más népies különlegesség és tözsgyökere eredetiség, a melyek helyes vezetés mellett különösen az idegenség számára a lehető legalkalmasabb turista emléktárgyakul lennének predestinálva.

Hogy egy ilyen *turista ipar*ának a meghonosítása mit jelent, elég lesz ha rántalok a statisztikára, mely szerint Svájc egyedül a „Souvenir de Suisse” név alatt forgalomban lévő tetszetős emléktárgyakból az utazó közönség révén évente 30 millió frankot vesz be. Jóval szerényebb összeg se volna nálunk megvetendő szegény országgrészünk még oly csekély idegen forgalmának a hasznosítására.

A tudományos szemponton kívül a *kolozsvári Mátyásházi múzeum* is tulajdonképpen meg az irányzatnak leendő mintegy legelső szingzad mintabázára.

Maga a kereskedelmi miniszter is méltányolta Kárpát-Egyesületünknek a hazi és népiar emelése és ősi jellegének megővése szempontjából általa is üdvönsök tartott törekvését.

Erről tanuskodik az az 1899. jul. 13-án az EKE-hez intézett figyelemreméltó leirat, melyben a miniszter a szervezett néprajzi múzeum keretében a régi erdélyi jellegzetes hazi ipari tárgyak összegyűjtésére szólít fel; egyuttal megjegyezve, hogy a szakszerűleg csoportosított mintákat az egyes hazi ipari vállalkozóknak és iskoláknak, ha ezért az *Erdélyi Kárpát Egyesület*et megkeresik, díjmentes használati céljából bocsássa rendelkezésre.

Ezzel azt hiszem, hogy eléggé is indokoltam az EKE-nek az iparpártolásra kiterjedő speciális álláspontját, melyből kiviláglik, hogy az *Erdélyi népi- és tájrajzi múzeum* azon szerepe se kicsinylendő, a melyet az a hazi és népiiparnak bizonyos mértékben turista iparágá való fejlődésére lesz hivatott gyakorolni, egyuttal mintákkal szolgálva a magyar stíl iránt érdeklődő iparosoknak.

Hiszen eltekintve a kirándulásoknál szükséges fogyasztási czikkéktől, illetve föl-szerelésektől, a *turista ipar* gyűjtő neve alá szokták összefoglalni azokat a különleges árucikkeket, a melyek az átutazó közönség vásárlási kedvének az ébrentartására szolgálnak.

A svájci, tiroli, szavojai és svéd turista ipar éppen erősen nemzeti jellegűk és így speciálitásuk folytán ma már nemzetközi jó hírnévnek örvendenek és a népek irigylésre méltó új kereset forrást biztosítanak. Az EKE tehát hazafias örömmel léphet sorompóba, kiváltképpen a népies motívumok alapján fejleszthető honi iparcikknek ténfoglalása mellett, mert csak hivatásának fog elegendő tenni, ha e téren fölajánlva szolgálatait: a hazi és népiipar, valamint az idegen forgalom kölcsön hatásából kifolyólag egyenesen turista szempontból csatlakozik az iparpártoló mozgalomhoz.

Merza Gyula.

Kassai ember találmánya.

Ripper Károly kassai építész-rajzoló egy igen praktikus találmánnyal gazdagította a hazai butoripart. Találmánya már is szabadalmazva van s a billiárdkedvelő emberiség bizonyára örömmel fogja üdvözlölni a kassai ember érdekes találmányát. Egy ki-huzható ebédlő-asztal ez, a mely egyuttal teakészlet gyantán is használható. Az ebédlő-asztal céljának pompásan megfelel s e

— Oh igen! Ő és Flower kisasszony — az az egyiknek a neve — tanuló társak voltak és azokra folytonosan levelezésben állottak egymással. Annesleyné sokat beszélt nekem róluk.

— Nos, ha ő ösmeri azokat, az azt jelenti, hogy minden rendben van. Ugy tudom, hogy egy fiatal leány is van ottan?

— Oh, igen! — kiáltja Lady Éva élénkséggel. Milyen ostobaság tölem, hogy elfelejtettem! Ő az unoka hugok — tudod, a Flower uré és a Flower kisasszony. Dora a neve és Annesleyné azt mondja, hogy nagyon eszes és szép!

— Még nem mutatta magát? — mondá a Vikont, egy ásitást elnyomva.

— Hiszen csak ma érkezett meg! Ezt csak a nagynénje mondta róla. Annesleyné azt reményli, hogy mi Dorával jó barátok leszünk. — Az Éva finom arca kipirult, kék szemei ragyogtak. — Oh igen, én látogatást teszek ottlan, természetesen, hogy nem most mindjárt, de mihielyt azt gondolom, hogy a vendégek elfogadására rendben lesznek! Mama bizonyosan meg fogja engedni, miután azok az Annesleyné barátai. Vere, csak azt kívánom, hogy ne volnék olyan borzasztó bátoratlan az idegenekkel! — mondá Lady Éva, a ki valóban sajnálatosan félénk és szégyenlős volt és ezt a hibáját nagyon jól tudta. Édes, ha — ha velem jönnél, legalább először tennéd meg azt a szívesseget, — rebegte kétségesen.

— En? Köszönöm — olyan nincs! A leányok nem az én szakmámhoz tartoznak — válaszolá Vere, ismét elnyújtózkodva a diványon.

VII.

A következő napon Curzon Roderik a megjelölt órára pontosan megjelent Roxmin-

mellett kitünően bevállik billiárdasztalnak is. Természetesen jóval olcsóbb, mint egy tekeasztal, a mely több száz forintba kerül s így lehetővé válik, hogy családok is beszerez-hessék, hogy a családapák, kik lelkes hívei a billiárdozásnak, ebédutánonként otthon is eljátszhassák a maguk parthiejét.

Nyilatkozat.

Alólírtak ama hazafias, nagy horderejű mozgalomról, a mely a hazai ipar és termelés támogatása érdekében országsszerite megindult, örömmel értesülvén, ahhoz való készséges csatlakozásunkat bejelentjük:

Kolozsvár.

Veress László kereskedő, ifj. Blahunka Lajos bádigos, berekzei Kovács Gyula orvos-tanhallgató, Weress Lászlóné Nagy Berta, Spitzer Márton orvostanhallgató, Nagy Károly független elvű polgár, Nagy Géza joghallgató, Orient Gyula egy. tanársegéd, Göbbel Dániel, Wittchen Ernő orvostanhallgató, Bőjthe József postafőtiszt, Bartha Zsigmond, özv. Szabó Albertné kir. postamesterné, Jelen László mészáros, Moldován József iparos, Tordaji Lajos iparos, Nagy József iparos, Réthi György iparos, Kirner János iparos, Gergely János iparos, Zsoldos István iparos, Gy. Sipos Károly szatócs.

Ujsághumor Ladysmithben.

Ladysmithben, a hol az angol lapoknak több tudósítója időzik, nem kevesebb, mint négy lap jelenik meg. Az egyes lapszámok ára shilling (60 kr.) és a magas ár daczára a kereslet sokkal nagyobb mint a készlet.

A „Society News” című lapnak egy kicsempészett példányában egy teatárság és egy kirándulás van leírva. A meleg vizet a teaához üres önszelenczékben szolgálják fel, melyek egykor nem tartalmaztak. A kényeret kézzel tördelik, állítolag azért, mert a kések az izzt megrontják. Egy külön tudósító egy kirándulást ír le a 24 méter távolságra lévő hangyahegyre. Messzebbre veszeljes volna menni a burok miatt, a kik a környéket bizonytalanlann teszik.

Különös kedveltségnek örvend a „Bombshell”, melyet Lines ur, Ladysmith város jegyzője szerkeszt. Eleinte ezt a lapot csak néhány példányban írták az ismerősök részére, azonban a kereslet oly nagy volt, hogy a most hetenkint kétszer megjelenő lap szintén egy shillingért árultatik.

Az ismert londoni képes lapnak a „Graphic”nak ladysmithi tudósítója egy heti lapot ad ki „Graphic” s Own” czimmel. Ugyancsak kitünően van szerkesztve a „Ladysmith Lyre” cz. hetilap. Minthogy a „Lyre” (lira) szavalt épügy, mint a „liar”-t (hazug) leiernek ejtik ki, a szerkesztő igazságszeretétét nem igen lehet komolyan venni.

A nov. 27-én megjelent első számban a szerkesztő a következőket mondja:

Egy, a világtól teljesen elzárt városban az embernek épen olyan hirtre van szüksége, a melyeknek alaptalanságában egészen megbizhatunk. Szájáról-szájra járó híresztelések esetleg valódiak lehetnek. Mi felelősséget vállalunk azért, hogy a mi híreink mind hazugságok.

A „Ladysmith Lyre”-nek külföldi tudósítói is vannak. Egyik azt jelenti Londonból, hogy a „hosszu Tom (a burok ágyui angol csufnéven) egy golyója beleütött a hadügyminiszteriumba, a hol azt a tüzéségg igazgatója alázattal fogadta. A hadügyminiszterium fiókaiban egy második hadtestet fedeztek fel. Nevezett lap Pretóriából drótnélküli táviró útján azt jelenti, hogy

sterben, be lett engedve a grófhöz és eligazítottá vele a dolgot, s a kuzinja előzetes látogatásáról malicziózus mulatsággal vett tudomást.

— Ryder azt kívánja, hogy dobjam ki magát oonét, mondja a gróf, az ő száraz ríkácsol hangján. Én nem hibáztatom, az ő helyében magam is azt kívánám tenni és azt megmondtam neki. Pénnzel próbált magától megszabadulni, ugy-e? Gondoltam és maga okos embernek bizonyította magát az által, hogy nem fogadta el az ő pénzeit. De, miután elég bolond volt magát ő általa Golden Rangeból és szinte ötezer font évi jövedelemből kijátszani, azt hiszem, hogy nem sok igényt tarthat az okos ember czímre — mi? Igaza van, én nem tenném azt. Igen, ő azt kívánja, hogy adjam ki magának az utat mindenféle okoskodásokkal, sürgette, de miután történetesen nekem nem tetszik őt lekötelezni, maga ott maradt! És nehogy abban a tévedésben legyen, hogy ez szíves-ség tölem, meri, ha maga nem volna jó lakó és nem nézne olyan gondosan utána annak a helynek, hamar kiadnám magának az utat!

Ez kétségbe vonhatatlan volt. Azon emberek közül, kiknek a Roxminsteri gróftot szerencsésük volt ismerni, kevesen estek abba a tévedésbe, hogy valamiért köszönetel mondanak neki.

Curzon Roderik, jól ismerve a gróft, tudta, hogy az a szerződés megújításával nem tett szívesseget vele, azt is tudta, hogy a kuzinjának miért tagadta azt meg.

Ha volt idő, midőn Ryder Evart azt várhatta, hogy a gróf a szokottnál is nyersebb és udvariatlanabb legyen hozzá, ez akkor és azért volt, mert ő gazdag és kitünő párti, az ő leányának kéréje volt, kinek nem volt semmi hozományja.

(Folytatása következik.)

Levél.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Ismerve azt a nemes küzdelmet, melyet becses lapja a közügy s főleg a székiesség érdekében kifejtett évtizedek óta, tisztelettel kérem az alábbi sorok szíves közlésére.

A baróthi polgári olvasó-egyesület f. évi január 7-én tartotta meg számoltató és alakuló közgyűlését és pedig az 1889. évi december hó 22-én 5927. sz. a. kelt belügyminiszeri záradékkal ellátott alapszabályának értelmében.

A közgyűlés elé terjesztett jelentésből kitűnik, hogy a múlt évben volt az egyletnek 47 rendesen beiratkozott tagja, a mi mindenesetre örövendetes szám egy pár ezer lakóssal bíró olyan községben, a hol a polgárság nagy része földműveléssel foglalkozik. Járt az egyletnek öt lapja, u. m. a Budapesti Hírlap, Ellenzék, Székely Nemzet, Erdélyi Gazda és Magyar Ipar. Az egylet könyvtárában szépen vannak képviselve a jelesebb íróknak azon művei, a melyek leginkább megfelelnek egy vidéki polgárság szellemi látókörének. A pénztári állomány hetvenkét korona felesleggel zárult.

A közgyűlés határozata alapján kedves köteleességemnek tartom az alkalommal azoknak neveit felszámolni, kik egyesületünknek lelkes támogatói voltak.

Első helyen kell megemlékeznem Benedek Elek urról, a kitűnő íróról, szűkebb hazánk büszkeségéről, ki kezdetben egyletünk létesíthetőségét, mint választó kerületünk akkori képviselője, azzal a meleg érdeklődéssel és igazi széki szeretettel támogatta, a mely egész lényének olyan szép jellemvonása. A legszebb, a legnemesebb áldozatot hozta meg egyesületünk érdekében. Kiváló-gatott m. e. 50 drb. értékes könyvet és elküldött azt ajándékképpen. Ezzel a ténnyel örök hála tette magát érdemessé és sietett is az egyesület némi viszonzásul, díszelnökének megválasztani.

Az ezelőtt 10 évvel megindult mozgalom másik vezetője Bíró Albert, helybeli polg. isk., népszerű igazgatója volt, kinek sikerült a polgárság kellő intelligenciával bíró zömét a társalgó eszméjének megnyerni, hogy elvonja figyelmüket a ponyva irodalom seletjes termékeitől, s ezáltal vízszintetelje a helyes gondolkodás útjára. A 175. sz. telken lévő épületében egyesületünknek hajlékot adott, mely központi fekvésénél és az egyesületi tagok szórakoztatására kinalkozó eszközök szempontjából is kiválóan alkalmas helyiség. Tíz év óta használja az olvasó egyesület ezt a helyiséget díjtalanul s csaknem úgy tekint, akár mint szellemi otthonát.

Elismeréssel kell adóznom továbbá Veisz Berthold orszgy. képvis. urnak, ki a „Magyar Ipar” az egyletnek járátja és tisztelő Márki István rom. kath. lelkes urnak, ki pénztárunkat jelentékeny összeggel gyarapította.

Baróthon, 1900. évi jan. hó 20-án.

Kiss János,

a polgári olvasó-egyesület elnöke.

E. M. K. E.

Az E. M. K. E. Réthy Lajoshoz.

Nagyságos kir. tan. tanfelügyelő ur!

A hírlapoknak közelebből az E. M. K. E. működését illetőleg oly természetű közlemények jelenvén meg, melyek hibás információk alapján keletkezve, különösen alkalmasak lehetnek arra, hogy az E. M. K. E. egyik legbuzgóbb fióvá-lasztmányára, a hunyadvármegyei választmányi tevékenységét hazafias érdemeiben, azokat az ügy-buzgó és odaadó férfiakat érintettek, kik egy emberi életet át az ország egyik legrészletesebb vidékén nemcsak kötelességérzetből, de valódi idealizmussal szolgálták a testvéries közeledés, a haladás és a magyarság ügyét.

S az Őrszike hamvas arcán újra kivilágnak az elsőszülött rózsák, s szemeiben újra kigyul az a mélységes fényugár, a mely oly csodálatos bűbájjal veszi körül a fiatal arcot.

S a kert alatt újra megszólal a tilinkó. Csak Szabó uram nem vigasztalódik, egésznap veszekszik s hogyha lányát látja, tűzbe gyul az arca, mintha nem kedvelné s Istent káromolja.

És mikor ősszel minden takarmány bekerült a rétről, erdő-mező csupasz, madárdal nem hangzik, egy halvány reggelen, mikor felleg borult a mindenséges földe, Szabó Máté uram hiában keresi szépséges leányát, Tán a föld nyelte el, úgy eltűnt hazulról.

S vannak ily bolondok. Eldobják maguktól a bőséget, gazdagságát, hogy bolond szívők után induljanak, melytől egy tanácsot, mint az egyszeri harangszó, azt zsongja szüntelen, amit lelkünk óhajt.

Őrszike is hallja: kövesd a szivedet, szeress, szeress, ebben van a földi boldogság. És aztán? . . .

A kis kunyhóból kihallszák a gerlepar kacagása.

Dóra.

ANGOL REGÉNY.

— **Swerdnátöl.** —

Az Ellenzék részére fordította: **AMICA.**

VI.

(Folytatás.)

(18)

Soha? Lári fári! Mi tudjuk, hogy ő olyan makacs, mint egy vén öszvér; de előbb

Ezek közt a férfiak közt az erdélyi közönség által igen jól ismert, első helyen állt Nagyságos is, ki 27 évát áldozott Hunyadvármegyebe a valódi emberiség és a magyar állameszmé szolgálatára, ki a Hunyadi-mozgalommal — társával együtt — első indította meg a magyar kulturmozgalmat, mikor más ténylezők erre még nem is gondoltak s kinek köszönhető, hogy körültekintő és bölcs kulturpolitikája következtében, melyet az illetékes magas helyen mindig elfogadtak, az áll. iskola ma Hunyadvármegyeben oly hivatást teljesít, melynek eredménye a múlt hibáinak helyrehozatala, a legörvendetesebb.

Azért az E. M. K. E. igazgató-választmányára, mint a hazafias erdélyi társadalom egyik képviselője igen jól ismerte Nagyságos érdemeit. f. hó 12-én tartott ülésében 9. szám alatt egyhangulag és közlekedéssel határozta el, hogy Nagyságossal szemben rokonszenvét, tiszteletét és nagybecsűsítését jegyzőkönyvileg fejezi ki és örökíti meg, fölkerény, mikép munkáját nem laukadva folytatni s megnyugvását a teljesített munka öntudatában, fellebbvalói elismerésében s a helyes közvélemény tiszteletében és szeretetében megtalálni szíveskedjék.

Kolozsvárt, 1900. jan. 18-án.

Honfiai üdvözléssel:

Gr. Beldi Ákos, elnök. Sándor József, t. alelnök-főtákar.

Az EMKE. Kovács Gyula polgármesterhez.

Nagyságos Polgármester ur!

Az EMKE. igazgató választmányára f. hó 12-én tartott ülésében csak utólag értesülhetett arról a a felemelő szép jubileumról, melyben Nagyságosdat tisztelői és hívei 25 évi polgármesteri működése után oly méltán részesítették. Igazgató választmányunk bár utólag, de egyhangulag és lelkesedéssel mondta ki, hogy ez alkalomból Nagyságosdat az EMKE. részéről is külön üdvözljük. Nem csak azért, mert egyesületünknek kezdetől oadaó és buzgó hiva. igazgató választmányunknak s a saját fiókválasztmányának is kiváló munkása s egyik vezetője volt, de mert magának Nagy-Enyed városának 25 évig polgármestere lenni, tekintve az erdélyi viszonyokat, oly hazafias és magyarsági érdem, mely az EMKE. részéről teljes elismerésre, köszönetre és halálra kös-míthat. Hiszen épen ily egyen pontokon való oda-ado és önfeláldozó hazafias szolgálatokból áll a társadalom működése s bizonyára erős lenne a haza, felvirágoznék a közelet, ha mindenütt és minden téren mindenki hasonló szeretettel és öntudatossággal teljesítene kötelességét, mint Nagyságos azon a helyen, a hová a sors állította.

Fogadjja tehát még egyszer az EMKE. igazgató választmányának is hazafias üdvözlését, rokonszenvét és nagybecsűsítését, azon óhajátunk kifejezésével, hogy a mindenható gondviselés polgármester urat családjá, városá, az EMKE. és magyar közelet javára sokáig a legjobb érben tartsa meg.

Kolozsvárt, 1900. jan. 18-án.

Gróf Beldi Ákos, elnök. Sándor József, t. alelnök-főtákar.

SZÍNHÁZ.

Deborah. Mosenthal idejét mult drámáját adták tegnap a színházban. A nézőtérén nagy közönség volt; de még ennél is nagyobb unalom. Az előadást csak Fáy Sára tette némileg érdekessé. Gyönyörködünk benne; de sajnáltuk is egyszersmint, hogy értékes művészi tehetségeit ilyen üres silányságon kell koptatnia. Az előadás egyéb-ként szerencsésen véget ért tíz előtt.

Görög rabszolga. Sidney Jones új operettjének bemutatóját Székely Irén betegsége miatt ismét bizonytalan időre elhalasztották.

Új drámai hős. A kolozsvári publikum várja, várja, egyre várja azt a színészt, kinek egyénisége és tehetsége elég súlyos lesz ahhoz, hogy a drámai repertoárt újra érvényre juttassa. A legnagyobb magyar tragikus után csak félve mer lépni a kolozsvári színház megmentelt deszkáira a legtehetségesebb ember is; a közönség is bizalmatlansággal fogad minden jövővenyt. Holnap olyan színész mutatkozik be, ki még sohasem játszott Kolozsvárt; de akitől mégis vár valamit a publikum, mert azt mondják róla Budapestre: hogy értékes anyag, melyből a kolozsvári publikum tudna leginkább művészi erőt faragni. Holnap és holnapután fog megvárni: vajon reflektál-e reá a kolozsvári publikum? Mi legalább rokonszenves érdeklődéssel nézünk Bakó László fellépése elé, ki bemutatónak épen a két legsúlyosabb *Shakspeare* szerepet választotta: *Othello*-t és *Hamlet*-et.

Igazgató válság a Magyar Színházban. Lapunk tegnapi számában írtunk már a Magyar Színház küszöbön álló igazgatóválságáról. A válság csakugyan bekövetkezett s Beöthy László már ki is lépett a Magyar Színház kötelekeiből. Ismeretes a válság oka. Egy részvényes próbát akart nézni, Beöthy pedig nem engedte meg. E miatt mennie kellett az igazgatónak. Furcsa igazságtalan, észszerűtlen dolog is. A Magyar Színház felvirágzását Beöthy Lászlónak köszöni, s ezt tekintetbe kellett volna vennie a részvénytársaságnak. A Magyar Színház eleinte deficitel küzdött, Beöthy pedig a részvényeseknek hasznót produkált. Mégis a részvényesek miatt kell elmennie. Kíváncsiak vagyunk, hogy ha minden részvényes felül akar né birálni a próbákat: hány igazgatóra lenne szüksége egy év alatt a Magyar Színháznak.

Fouquier lánya a Théâtre-Françaisban. A *Figaro* kiváló kritikusának Henri Fouquiernek lánya színésznő lesz. Átjya pár nap előtt elvitte Henriette-et *Claretie*-hez, a Théâtre-Français igazgatójához a ki előtt a fiatal leány eljátszotta *Francillon* néhány jelenetét. Claretie annyira el volt ragadtatta Henriette Fouquier játékatól, hogy azonnal megígérte neki szerződését. Az új színésznő ez év végén fog fellépni a Théâtre-Françaisban.

Pártoljuk a hazai ipart és termelést!

A turista ipar.

Az erdélyi iparpártoló szövetséget alakuló gyűlésén fölmerült égető kérdések általános körvonalalaikban is kivált gyáripárunk hátramaradottságát és a fogyasztó közönség indolenciáját világították meg, melyek egy az iparpártoló mozgalmat irányító rendszeres terv készítésénél a legnagyobb gondos-ságot fogják igényelni.

Számot kell tehát vetnünk:

1. a versenyekepes,
2. a fejlesztésre szoruló és
3. a megteremtésre váró termelési és iparcikkkel.

A nagy akcióba pedig minden közintézménynek és így pl. az *Erdélyi Kárpát-Egyesület*-nek is a saját szempontjából minél hasznosabban be kell illeszkednie.

Azonban az általános iparpártolás és az EKE. speciális közgazdasági tevékenysége közti kapcsolat főként és első sorban a *hazai és népi* ipar fejlesztésében, új irányba való terelésében és intenzív terjesztésében csuesosodhatik ki.

Hiszen az *Erdélyi Kárpát-Egyesület* az az intézmény, mely már hivatásánál fogva mindenekelőtt a néppel áll legszorosabb kontaktusban, sőt egyenesen a tájsejések keretében mutatkozó megérhetési mizeriák javításán munkálkodik, a midőn a népjólétnek s a közvagyonosodásnak az idegenforgalom útján eszközözlendő emelését tűzte ki feladatát.

Azonban e törekvés leginkább úgy hozható összhangba a hazai ipar és termelés pártolásával, ha lassanként kipeitni törek-

szünk azokat a levezető csatornákat, a melyeket át a *falusi népies kézművészek* becses anyagát is beömlésztethetjük a közérdeklődés áradatába.

Ezen az uton fognak fölészre kerülni a nálunk csaknem önmagától fejlődött *falusi hazai szőlő* összes életképes termékei n. m. a varrottasok, szőtesek, faragványok, kerámiai cikkek, nemkülönben a gyermekjáték, tapló, fakéreg, csinált virágipar, továbbá a panusa-, nád-, sás-, vessző- és szalmafonás, szőnyegkészítés, kötélbogyózás, csipkeverés, rajzbekarcolás, népviseleti kellékek, foglalkozási és háztartási eszközök, a finomabb himzés stb. és annyi más népies különlegesség és tözsgyökere eredetiség, a melyek helyes vezetés mellett különösen az idegenség számára a lehető legalkalmasabb turista emléktárgyakul lennének predestinálva.

Hogy egy ilyen *turista ipárnak* a meghonosítása mit jelent, elég lesz ha ráutalok a statisztikára, mely szerint Svájc egyedül a „Souvenir de Suisse” név alatt forgalomban lévő tetszetős emléktárgyakból az utazó közönség révén évente 30 millió frankot vesz be. Jóval szerényebb összeg se volna nálunk megvetendő szegény országgrésznék még oly csekély idegen forgalmának a hasznosítására.

A tudományos szemponton kívül a *kolozsvári Mátyásásházi múzeum* is tulajdonképpen ennek az irányzatnak leendő mintegy legelső szingazdag mintabázára.

Maga a kereskedelmi miniszter is méltányolta Kárpát-Egyesületünknek a hazi és népi ipar emelése és ősi jellegének megővése szempontjából általa is üdvösként tartott törekvését.

Erdő tanuskodik az az 1899. jul. 13-án az EKE-hez intézett figyelemreméltó leirat, melyben a miniszter a szervezett néprajzi múzeum keretében a régi erdélyi jellegzetes házi ipari tárgyak összegyűjtésére szólít fel; egyuttal megjegyezve, hogy a szakszerűleg csoportosított mintákat az egyes házi ipari vállalkozóknak és iskoláknak, ha ezért az *Erdélyi Kárpát-Egyesület* megkeresik, díjmentesen használni célszerűbb bocsátás rendkezésre.

Ezzel azt hiszem, hogy eléggé is indokoltam az EKE-nek az iparpártolásra kiterjedő speciális álláspontját, melyből kiviláglik, hogy az *Erdélyi népi és tájrajzi múzeum* azon szerepe se kicsinyítható, a melyet az a hazi és népi ipar bizonyos mértékben turista iparrá váló fejlődésére lesz hivatott gyakorolni, egyuttal mintákkal szolgálva a magyar stíl iránt érdeklődő iparosoknak.

Hiszen eltekintve a kirándulásoknál szükséges fogyasztási cikkekettől, illetve föl-szerelésektől, a *turista* ipar gyűjtő neve alá szokták összefoglalni azokat a különleges árucikkeket, a melyek az átutazó közönség vásárlási kedvének az ébrentartására szolgálhatnak.

A svájci, tiroli, szavojai és svéd turista ipar éppen erősen nemzeti jellegűk és így speciálitásuk folytán ma már nemzetközi jó hírnévnek örvendenek és a népnek irigylésre méltó új kereset forrást biztosítanak. Az EKE tehát hazafias örömmel léphet sorompóba, kiváltképpen a népies motívumok alapján fejleszthető honi iparcikknek ténfoglalása mellett, mert csak hivatásának fog eleget tenni, ha e téren fölajánlva szolgálatait: a hazi és népi ipar, valamint az idegen forgalom kölcsön hatásából kifolyólag egyenesen turista szempontból csatlakozik az iparpártoló mozgalomhoz.

Merza Gyula.

Kassai ember találmánya.

Ripper Károly kassai építész-rajzoló egy igen praktikus találmánnyal gazdagította a hazai butoripart. Találmánya már is szabaddalmazva van s a billárdkedvelő emberiség bizonyára örömmel fogja üdvözölni a kassai ember érdekes találmányát. Egy kibuzható ebédő-asztal ez, a mely egyuttal tekeasztal gyantán is használható. Az ebédő-asztal czéljának pompásan megfelel s e

mellett kitűnően beválk billiárdasztalnak is. Természetesen jóval olcsóbb, mint egy tekeasztal, a mely több száz forintba kerül s így lehetővé válik, hogy családok is beszerez-hessék, hogy a családapák, kik lelkes hívei a billiárdozásnak, ebéduatónként otthon is eljátszhassák a maguk parthiejét.

Nyilatkozat.

Alóliirtak ama hazafias, nagy horderejű mozgalomról, a mely a hazai ipar és termelés támogatása érdekében országsszerte megindult, örömmel értesülvén, ahhoz való készséges csatlakozásunkat bejelentjük:

Kolozsvár.

Veress László kereskedő, ifj. Blahunka Lajos bádigos, berekzei Kovács Gyula orvos-tanhallgató, Weress Lászlóné Nagy Berta, Spitzer Márton orvostanhallgató, Nagy Károly független elvi polgár, Nagy Géza joghallgató, Orient Gyula egy. tanársegéd, Göbbl Dániel, Wittehen Ernő orvostanhallgató, Bőjthe József postafőoszt, Bartha Zsigmond, öz. Szabó Albertné kir. postamesterne, Jelen László mészáros, Moldován József iparos, Tordaji Lajos iparos, Nagy József iparos, Réthi György iparos, Kirner János iparos, Gergely János iparos, Zsoldos István iparos, Gy. Sipos Károly szatócs.

Ujsághumor Ladysmithben.

Ladysmithben, a hol az angol lapoknak több tudósítója idózik, nem kevesebb, mint négy lap jelenik meg. Az egyes lapszámok ára shilling (60 kr.) és a magas ár daczára a kereslet sokkal nagyobb mint a készlet.

A „Society News” című lapnak egy kicsempészett példányában egy teatárság és egy kirándulás van leírva. A meleg vizet a teához töres önszelenczékben szolgálják fel, melyek egykor nem tartalmaztak. A kenyert kézzel tördelik, állítolag azért, mert a kések az izz megromtják. Egy külön tudósító egy kirándulást ír le a 24 méter távolságra lévő hangyahegyre. Messzebbre veszelés volna menni a burok miatt, a kik a környéket bizonytalanlann teszik.

Különös kedveltségnek örvend a „Bombshell”, melyet Lines ur, Ladysmith város jegyzője szerkeszt. Eleinte ezt a lapot csak néhány példányban írták az ismerősek részére, azonban a kereslet oly nagy volt, hogy a most hetenkint kétszer megjelenő lap szintén egy shillingért árultatik.

Az ismert londoni képes lapnak a „Graphic”nak ladysmithi tudósítója egy heti lapot ad ki „Graphic” s Own” czimmel. Ugyancsak kitűnően van szerkesztve a „Ladysmith Lyre” cz. hetilap. Minthogy a „Lyre” (lira) szavalt épügy, mint a „liar”-t (hazug) leiernek ejtik ki, a szerkesztő igazságszeretétét nem igen lehet komolyan venni.

A nov. 27-én megjelent első számban a szerkesztő a következőket mondja:

Egy, a világtól teljesen elzárt városban az embernek épen olyan hirtre van szüksége, a melyeknek alaptalanságában egészen megbizhatunk. Szájáról-szájára járó hírszéltekések esetleg valódiak lehetnek. Mi felelősséget vállalunk azért, hogy a mi hireink mind hazugságok.

A „Ladysmith Lyre”-nek külföldi tudósítói is vannak. Egyik azt jelenti Londonból, hogy a „hosszu Tom (a burok ágyui angol csufnéven) egy golyója beleütött a hadügyminiszterumba, a hol azt a tüzésérg igazgatója alázattal fogadta. A hadügyminiszterium fiókjaiban egy második hadtestet fedeztek fel. Nevezett lap Pretóriából drótnélküli táviró útján azt jelenti, hogy

sterben, be lett engedve a grófhöz és eligazította vele a dolgát, s a kuzinja előzetes látogatásáról malicziózus mulatsággal vett tudomást.

— Ryder azt kívánja, hogy dobjam ki magát oonét, mondja a gróf, az ő száraz rikácsoló hangján. Én nem hibáztatom, az ő helyében magam is azt kívánám tenni és azt megmondani neki. Pénzzel próbált magától megszabadulni, ugy-e? Gondoltam és maga okos embernek bizonyította magát az által, hogy nem fogadta el az ő pénztét. De, miután elég bolond volt magát ő általa Golden Rangeból és szinte ötezer font évi jövedelemből kijátszani, azt hiszem, hogy nem sok igényt tarthat az okos ember cimre — mi? Igaza van, én nem tenném azt. Igen, ő azt kívánja, hogy adjam ki magának az utat mindenféle okoskodásokkal, sürgette, de miután történetesen nekem nem tetszik őt lekötelezni, maga ott maradt! És nehogy abban a tévedésben legyen, hogy ez szíves-ség tölem, meri, ha maga nem volna jó lakó és nem nézne olyan gondosan utáná annak a helynek, hamar kiadnám magának az utat!

Ez kétségbe vonhatatlan volt. Azon emberek közül, kiknek a Roxminsteri gróft szerencsésük volt ismerni, kevesen estek abba a tévedesbe, hogy valamiért köszönetet mondanak neki.

Curzon Roderik, jól ismerte a gróft, tudta, hogy az a szerződés megújításával nem tett szíveséget vele, azt is tudta, hogy a kuzinjának miért tagadta azt meg.

Ha volt idő, midőn Ryder Evart azt várhatta, hogy a gróf a szokottal is nyerebb és udvariatlanabb legyen hozzá, ez akkor és azért volt, mert ő gazdag és kitűnő párti, az ő leányának kéréje volt, kinek nem volt semmi hozománya.

(Folytatása következik.)

NYILTTÉR.)*

Tekintetes

Halász Gábor és Szathmári Ernő
uraknak*)

Helyben.

Tisztelet Barátaink!

Megbizatunk értelmében folyó hó 19-én felkerestük Gabányi Imre urat, hogy nevetekben elégtételt kérjünk azon híresztelésért, mely szerint Gabányi ur titeket folyó hó 18-ra virradó éjjel tetleg insultált volna.

Gabányi ur megbízottai: dr. Kozma Endre és Gasz Gyula urak a folyó hó 20-án megtartott első összejövetelünk alkalmával kinyilatkoztatták, hogy a hivatkozott tetleges insultusok megbízójuk részéről tényleg elkövetettek.

Mi ezzel szemben azon határozott kijelentést tettük, hogy ti, a részükről valónak állított tetleges bántalmaztatásokról tudomással abszolút nem bírtok, a mennyiben említett alkalomkor józan állapotban nem lévén, öntudatotokra nézve minden külső körülmény — természetesen — hatástalan maradt.

Minthogy pedig éppen e körülménynél fogva a f. hó 18-ára virradó éjjel történetekre nézve semmi-nemü pozitív adataink nem lehettek: Gabányi ur fentnevezett megbízottait arra kértük, hogy a megbízójuk részéről elkövetett insultusok alapjául szolgáló ténykörülményeket előadva, nekünk a történetek felől objectiv képet nyújtsanak: különösen hangsúlyt fektetve magunk részéről arra, hogy a nyert felvilágosításokat feltétlenül valóknak fogadjuk el és csupán az általuk előadottakból merítendőjük tárgyalásunknak anyagát.

Ennek folytán a dr. Kozma Endre és Gasz Gyula urak előadása értelmében, a szó-

*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.
*) Tegnap számunkból technikai akadályokból maradt ki.

banforgó affair előzménye és lefolyása a következőképpen történt:

F. hó 18-án a „Központi szálloda”-ban megtartott fillér egyesületi kötőke alkalmával a szünóra után, a mámoros állapot hatása alatt, feltett kalappal jelenve meg az emeleti táncteremben, a mulatságot ezáltal megzavarták, a miért is Gabányi ur titeket, nem csupán szavak kíséretében utasított ki. Kezével ezután Gabányi ur a földszinti étterembe igyekezve, a lépcsőházban ismét összehatalálkozott veletek, a midőn ti egymás között hangosan ezen megjegyzést tettétek: „Ez volt az, ki bennünket a teremből kiutasított”, a mire Gabányi — ur jöllehet, hogy névjegyet már az előző incidens után kiküldötte volt számotokra, (a mely névjegy azonban kezetekhez nem jutott), ismétellen névjegy után keresgél zsebében. Ekkor tettétek ti azon kijelentést: „Van is az ilyennek névjegy”, a mire Gabányi ur egy arculütéssel válaszolt. Ti pedig, mint a kik még mindig a mámoros állapot hatása alatt állottatok, ezt szintén tetlegessé viszonzottátok, a mit a másik oldalról nemkülönbön tetlegesség követett, s a mely többszörös insultusoknak a körülállók vetettek véget.

Mi az itt elmondottak alapján teljes és kimerítő értesítést és felvilágosítást szerezvén magunknak az incidensnek minden fázisáról: még mielőtt az ügy érdemleges tárgyalásba bocsájköztünk volna, a következőket tartottuk magunk részéről szükségesnek kinyilatkoztatni:

Megbizóink, Halász Gábor és Szathmári Ernő urak, mint a kik a kérdéses alkalomkor józan állapotban nem lévén, beszámíthatók sem voltak minden felszólítás és a legesekélyebb pressio nélkül, csupán benső nemesebb érzületüktől, lovagias felfogásuktól és gondolkodás módjuktól indítva, — a részükről tanúsított és reájuk nézve is felelté kinos incidens jóvátevéleképpen, úgy az estélyi közönségtől, mint annak rendező bizottságtól a legünnepélyesebben bocsánatot kérnek, s a történetek felett a legmélyebb sajnálatukat fejezik ki azon hozzáadással, hogy ezen nyilatkozatukat az estély elnöksége után a

rendező bizottságnak is, különösen tudomására hozni óhajtják.

Ezek után pedig, a f. hó 20-án történt újabb összejövetelünk alkalmával, az ügy érdemleges tárgyalásába bocsájköztve, Gabányi Imre urtól a most már beigazolt tetleges insultusokért határozottan elégtételt kértünk. Dr. Kozma és Gasz urak azonban a Gabányi urral szemben — a teremből történt kiutasítási jelenet után — a lépcsőházban történt sértő megjegyzésekre vonatkozólag tőlünk felvilágosítást kértek, okul adva, hogy egy lovagiassági actus keletkezése foglaltatott, a melynek elintézéséig felek között a további személyes érintkezés egyáltalában meg nem engedhető.

Erre vonatkozólag az estély közönségével és rendezőségével szemben tett előbbi kijelentésünk ismételt hangsúlyozása mellett és arra való utalással, e helyen is kinyilatkoztatjuk, hogy megbízóink mámoros állapotban lévén, részükről a beszámíthatóság ez alkalomkor Gabányi urral szemben is, világosan, feltétlenül és éppen úgy kizártnak tekintendő, mint az előbb említett esetben; mindazonáltal, a mennyiben a lépcsőházban történt sértő megjegyzéssel megbízóink a lovagiasság szabályait s így Gabányi urat is megsértették volna: kötelességünknek tartjuk e felett sajnálatunkat kifejezni, sőt ezért bocsánatot is kérni hajlandók vagyunk. Ezen kijelentésekkel a legfontosabb elégtételt minden irányban meg adva és ez által lovagias érzületünket fényesen dokumentálva:

Most már Gabányi Imre urtól ismétellen, feltétlen és határozott elégtételt követeltünk az ő általa teljesen beszámítható állapotban elkövetett többszörös tetleges insultusokért.

Es ezt tettük annál is inkább, mivel határozottan vissza kell utasítanunk azon felfogást, mintha Gabányi ur a lépcsőházi tetleges insultusokat, mint a megsértett rendezőség megbízottja követelte volna el; de sőt hangsúlyozzuk, hogy a lépcsőházi ren-

contrenak a báltermi incidens csupán történetes, de nem okozati előzménye volt; tehát különálló eseményt képez!

Azonban Gabányi ur megbízottai meg sem várva, sőt meg sem kérdezve tőlünk az elégtétel adás nemére és módjára vonatkozó feltételeinket: egyszerűen „brevi manu” a következő kijelentéseket tették:

Gabányi ur az általunk tett összes nyilatkozatokat tudomásul veszi, továbbá az általunk kifejezett bocsánatát kérő kijelentéseikkel szemben, ő a tetleges bántalmazásokról egyszerűen csak sajnálatát hajlandó kifejezni; azonban sem bocsánatát kérő nyilatkozatot nem tesz, sem pedig fegyveresen elégtételt nem ad.

Nagyon természetes, hogy mi a sértések maximumával szemben, az elégtétel adás békés módjának eme minimumával meg nem elégedhettünk; illetve a fenti kijelentést elégtételül egyáltalában el nem fogadjhatuk.

Ezek alapján tehát mi a további tárgyalásokat beszüntettük.

Most pedig ezennel, a Gabányi ur és közöttetek felmerült egész ügyet, részletekről a lovagiasság korrekt szabályai szerint befejezettek nyilvánítjuk.

Fogadjátok nagybecsülésünk kifejezését:

Kolozsvárt, 1900. jan. hó 21-én.

Kitűnt tisztelettel:

Ditrói Nándor s. k. Igabab Indre László s. k.

Nyilatkozat.

A fenti hozzánk intézett levél birtokában, csupán a következő tény konstataciójára szorítkozunk:

Gabányi Imre ur tetleg insultálni tud, elégtételt azonban adni nem szokott.

Ezek szerint tehát azt, hogy mi Gabányi urat milyen embernek tartjuk: nem is lesz szükséges talán ide kiírunk.

Kolozsvárt, 1900. évi jan. 21-én.

Halász Gábor s. k. Szathmári Ernő s. k.

SIMAY L. PÁL, mezőmadarasi Nagy-völgy tanyai bérlet gazdaságában eladók:

- 60 darab erdélyi és arabs származású, különböző koru **ménés-ló**; köztük 1 drb. 20 éves, 165 ctm. magas, fekete, volt bábolnai törzs ménés 14 drb. vemhes-kancza.
- 52 drb. igásokör, 4—7 évesek, hozzájuk való eke, borona és szekér felszereléssel.

Ugy a ménés, mint az ökrök megvétele esetében, hajlandó a tulajdonos a megvett állatokat a vevő felelősségére márczius 1-ig takarmányozni.

SIMAY L. PÁL,

utolsó posta: Mező-Bánd,

1—3 vasuti állomás: **Maros-Vásárhely**.

Ma kedden

a Pilseni nagy sörcsarnokban

katonazene hangverseny

nagyon érdekes műsorral.

SZILÁGYI ELEONORA

Liqueur, Puncs, Szesz- és Rumgyára Kolozsvárt, Belmagyar-utca 27. — Telefonszám 239.

Alapítástól 1832.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy gyáramat áthelyeztem belmagyar-utca 27. sz. alá, a hol elismert kitűnt saját gyártmányaim nagyban és lepecsételt egyes üvegekben is kaphatók. Karácsonyi és újévi ajándéknak a legfinomabb liqueur, puncs-szesz és rum diszes üvegekben.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölteknél! Gyártmányaim, a gyári telepem kivül kaphatók minden elsőrangú fűszerüzletben, valódi csak az, melyeken czéggemmel ellátott vignetta és pecsét van.

Tisztelettel

Szilágyi Eleonora,

liqueur, puncs-szesz és rumgyára.

38—1900 ügyszám.

66. 2—3.

Árverési hirdetmény.

Alolított ezennel közhirre teszem, hogy a néhai Kalló Péter hagyatékához tartozó Kolozsvárt a Kádár-utczában 3. szám alatt fekvő s a kolozsvári 2603. számú telekjegyzőkönyvben A f. 1. rendszám 3560. és 3561. helyrajzi számok alatt foglalt házastelek az 1900-ik évi február hó 5-ik napján délelőtt 9 órakor Kolozsvárt Jókai-utca 16. szám alatt levő irodámban 20.000 korona azaz huszezer korona kikiáltási ár, — mint becsár, — mellett azonnali készpénzfizetés ellenében nyilvános árverésen elfog adatni.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverés vezetésével megbízott kezéhez letenni.

Az árverési feltételek irodámban a hivatalos órák alatt délelőtt 8—12-ig délután 3—5 óráig megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1900 évi január hó 20-án.

Dorgó Albert

kolozsvári királyi közjegyző.

Meghívó!

Az udvarhelymegyei

Takarékpénztár Részvénytársaság

1900 évi február hó 18-án délelőtt 9 órakor

Székely-Udvarhelyen hivatalos helyiségében tartja XVIII-ik évi

Rendes közgyűlését.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzletéről; a mérleg megállapítása s a nyereség felosztására vonatkozó javaslata; és dr. Solymossy Lajos volt vezérigazgató jutalmazása iránt beadott kérésének tárgyalása.

2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak szabályszerű felmentése iránti határozat.

3. Alapszabály módosítás.

4. Választás.

A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosok azon figyelmeztetéssel hivatalos meg, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlés megnyitására, lehetőleg a megelőző két napon az intézet pénztáránál letenni s magukat igazoló jeggyel ellátni sziveskedjenek.

Székely-Udvarhely, 1900 január hó 20.

73. 1—2.

Az igazgatóság.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy **Kolozsvárt, a Wesselényi Miklós (belhid) utca 2. szám alatt**

ékszerész és órás

üzletet nyitottam.

Raktáron tartok mindennemű **arany és ezüst ékszertárgyat, férfi, női arany, ezüst zseb és inga órákat.**

Elvállalom mindennemű arany és ezüst tárgyaknak javítását és újja alakítását, ugyszintén **zsebóra javításokat** jótállás mellett.

Törött aranyat a legmagasabb árban beváltok.

Tisztelettel kérem a n. é. közönség becses támogatását és pártfogását.

Tisztelettel

64. 2—10.

ŐSZIALBERT

ékszerész és órás.

Eladó

1899 évi termésből 250 m. m. buza, 100 m. m. rozs, 50 m. m. zab, 6—10 m. m. arankamentesített lóheremag.

Egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatok f. hó 31-ig a tanintézet igazgatóságának adandók be. A termények a tanintézeti magtárban megtekinthetők.

Kolozsvár, 1900 január 22.

71. 1—3

M. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága
Kolozs-Monostoron.

1 főnyeremény 100.000 korona értékű tárgy,

3 főnyeremény egyenkint 20.000 kor. értékű tárgy stb.

20 százalék levonással készpénzpen nyerhető.

a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára rendezett

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

egyetlen sorsjeggyel.

Minden sorsjegy még öt húzáson utánfizetés nélkül játszhat, dacára annak egy sorsjegy ára

csak 1 korona.

III-ik húzás visszavonhatlanul

már holnap.

Sorsjegyeket ajánl a

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

kezelőse, a Budapesti Poliklinikai Egyesület kórháza javára

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 1.

továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalok és a m. kir. államvasutak személyzeténél és minden dohánytözsde.

63. 2—2.

Ny. Magyar Mihály „Ellenzék” nyomdájában Kolozsvárt, Belközép-utca 33. sz. Telefonszám 233.

A NAGY KRACH!!

New-York és Londonban nem kimélték meg az európai szárazföldet sem és azért egy nagy ezüstáru gyártó inditva érezté magát, hogy az egész készletét csak a munkaerő egy kis kárpótlása ellenében eladja. En felvagyok hatalmasra ezen megbízást teljesíteni, miért is csupán **6 frt 60 kr**ért küldöm a következő tárgyakat:

- 9 darab finomabb asztali kés, val. angol pengével,
- 6 darab amerikai szab. ezüst villát, egy drbból,
- 6 darab amerikai szab. ezüst evőkanalat,
- 12 darab amerikai szab. ezüst kávéskanalat,
- 1 darab amerikai szab. ezüst levesmerőt,
- 1 darab amerikai szab. ezüst tejmerőt,
- 2 darab amerikai szab. ezüst tojás-serleget,
- 6 darab angol Viktória-tálcazt,
- 2 darab igen hatásos gyertyatartót,
- 1 darab teaszűrőt,
- 1 darab finom csukorszőrőt,

44 darab összesen csak **6 frt 60 kr.**

Ezen 44 tárgy előbb 40 frtba került és most csak **6 frt 60 kr.** minimális áron kapható. Hozzá tisztító por 10 kr. Az amerikai szabad. ezüst egy kívül-belül fehér fém, mely ezüst színű 25 esztendőig is megtartja, a miért jótállok. Annak bizonyosságául, hogy ezen hirdetés

nem csalás!

kötelezem magamat bárkinek, kinek az áru nem tetszik a pénzt visszaadni. Senki se mulassza el ezt a kedvező alkalmat, hogy ezen diszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

nász- és alkalmi ajándék,

továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas.

Egyedül csak

HIRSCHBERG A-nál

a szabadalmazott amerikai ezüstáruak kiviteli áruházában kapható

Bécs, II., Rembrand-strasse 19/K. Telefon 7114.

Szétküldés utánvétel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészszíni fém.)

Kivonat az elismert levelek ezreiből:

„Megkaptam a küldeményt és megvagyok elégedve, kérek újból egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért. — Kolozsvár, Bánffy báróné.
A küldeményt megkaptam, nagyon megfellel. Gaád, 1898 szept. Chotek-G. C. grné.
A készletet megkaptam, igen megvagyok elégedve, kérek nagyobb küldeményt. — Budapest, I. Fő-utca 7. Paikerl Alois dr. és és kir. katoná-orvos stb. stb.”

MOLL SEIDLITZ POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz **Moll A.** védjeggyel és aláírásával tünteti fel!

A MOLL A.-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása a legmakacsabb gyomor- és altestbántalmak, gyomorgörös, és gyomorhív, rögzött székrekedés, májbántalom, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona.

Hamisítások törvényileg fenytettek.

MOLL-FÉLE FRANCIA

BORSZESZ ES SO

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg MOLL A. védjeggyel tünteti fel és „A Moll” feliratu ónozáttal van zárva. A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer közsévény, csúsz és a meghűlés egyéb következményeinek legismertebb népszer. — Egy ónozott üveg ára 1 korona 80 fillér.

Moll-féle gyermek-szappan

a legfinomabb, egész új módszer után előállított gyermek és hölgyiszappan a bőr ápolására gyermekek és felnőttek számára. Egy darab ára 40 fillér, 5 darab 1 kor. 80 fillér. Minden darab gyermekszappan A. Moll-féle védő jeggyel el van látva.

Főszétküldés

MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. sz.

Vidéki megrendelések naponta postautárvét mellett teljesíttetnek.

A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni.

Raktárak: Kolozsvárt Wolff J., Székely M. gyógyszerészeknél. Nagynyed Kovács J. Deés Nik F.